

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในภาคกลางเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้สูงอายุ
 - 1.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน
 - 1.3 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต.

ตอนที่ 2 สภาพการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 1)

- 2.1 สภาพการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุตอบโดยผู้สูงอายุ
- 2.2 สภาพการจัดบริการความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุที่จัดอยู่ในชุมชนตอบโดยผู้นำและกรรมการชุมชน

ตอนที่ 3 ความต้องการและแนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้หรือได้เรียนรู้ตลอดชีวิตเสนอโดยผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 2)

ตอนที่ 4 แนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเสนอโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน และโดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 3)

- 4.1 แนวทางที่เสนอโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน
 - 4.2 แนวทางที่เสนอโดยเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ อบต.
- ตอนที่ 5 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 4)

- 5.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อยกร่างแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ
- 5.2 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (ปรับตามข้อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

เป็นการนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน และข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและอบต.

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลผู้สูงอายุที่ตอบสัมภาษณ์ โดยจำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา การอ่านออกเขียนได้ สถานภาพสมรส การประกอบอาชีพ อาชีพที่ทำ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่มาของรายได้ อาศัยอยู่กับใคร และใครเป็นผู้ดูแล ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	186	49.5
1.2 หญิง	190	50.5
รวม	376	100.0
2. อายุ		
2.1 60 – 70 ปี	211	57.0
2.2 71 -80 ปี	127	34.3
2.3 80 ปีขึ้นไป	32	8.7
รวม	370	100.0
3. วุฒิการศึกษา		
3.1 เคยเรียนแต่ไม่จบ ป.4	77	22.1
3.2 ประถมศึกษาปีที่ 4	150	43.1
3.3 ประถมศึกษาปีที่ 6	51	14.7
3.4 มัธยมศึกษาตอนต้น	37	10.6
3.5 มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	6.9
3.6 อนุปริญญา	4	1.2
3.7 ปริญญาตรี	5	1.4
รวม	348	100.0
4. การอ่านออกเขียนได้		
4.1 อ่านออกเขียนได้ดี	149	39.3
4.2 อ่านเขียนได้บ้าง	181	47.8
4.3 อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้	49	12.9
รวม	379	100.0

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
5. สถานภาพสมรส		
5.1 โสด	32	8.5
5.2 แต่งงานแล้วและยังอยู่ด้วยกัน	209	55.3
5.3 แต่งงานแล้วแต่คู่สมรสจากไปแล้ว	124.	32.8
5.4 หย่าร้าง	13	3.4
รวม	378	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นหญิงร้อยละ 50.5 มีอายุอยู่ระหว่าง 60 -70 ปี ร้อยละ 57.0 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 43.1 อ่านหนังสือออกและเขียนได้บ้าง ร้อยละ 47.8 แต่งงานแล้วและอยู่ด้วยกันกับคู่สมรส ร้อยละ 55.1

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของการประกอบอาชีพ รายได้และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ปัจจุบันยังประกอบอาชีพ		
1.1 ประกอบอาชีพอยู่	186	52.1
1.2 ไม่ได้ประกอบอาชีพแล้ว	171	47.9
รวม	357	100.0
2. ประเภทของอาชีพ		
2.1 ทำนา/ทำไร่/ทำสวน	95	40.8
2.2 งานบริษัท/สถานประกอบการ	14	6.0
2.3 รับจ้างทั่วไป	63	27.0
2.4 ทำธุรกิจส่วนตัว	50	21.5
2.5 อื่น ๆ	11	4.7
รวม	233	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
3.1 ต่ำกว่า 1,000 บาท	49	12.8
3.2 1,001 – 3,000 บาท	42	10.9
3.3 3,001 – 5,000 บาท	36	9.4
3.4 5,001 – 7,000 บาท	82	21.4
3.5 7,001 – 10,000 บาท	97	25.3
3.6 มากกว่า 10,000 บาท	78	20.3
รวม	384	100.0
4. รายได้ต่อเดือนได้จาก		
4.1 การทำงานของตัวเอง	136	35.4
4.2 บุตรหลานส่งให้	112	29.2
4.3 เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	106	27.6
4.4 ทรัพย์สินสมบัติที่สะสมไว้	27	7.0
4.5 อื่น ๆ	3	0.8
รวม	384	100.0
5. ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ		
5.1 คู่สมรส	118	30.7
5.2 บุตร	165	43.0
5.3 หลาน	30	7.8
5.4 พี่น้อง	27	7.0
5.5 ญาติ	16	4.2
5.6 คนที่นับถือกัน	4	1.0
5.7 อยู่ตัวคนเดียว	24	6.3
รวม	384	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. ผู้ดูแลในปัจจุบัน		
6.1 คู่สมรส	115	29.9
6.2 บุตร	175	45.6
6.3 หลาน	30	7.8
6.4 พี่น้อง	21	5.5
6.5 ญาติ	17	4.4
6.6 คนที่นับถือกัน	5	1.3
6.7 ดูแลตัวเอง	21	5.5
รวม	384	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพอยู่ร้อยละ 52.1 โดยทำนา ทำไร่ และทำสวน ร้อยละ 40.8 รองลงมาเป็น การรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 27.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7001 – 10,000 บาท ร้อยละ 25.3 รองลงมาเป็น 5,001 – 7,000 บาท ร้อยละ 21.4 รายได้ต่อเดือนมาจากการทำงานของตนเอง ร้อยละ 35.4 และบุตรหลานส่งให้ ร้อยละ 29.2 ปัจจุบันอาศัยอยู่กับบุตร ร้อยละ 43.0 รองลงมาอาศัยอยู่กับคู่สมรส และมีบุตรเป็นผู้ดูแล ร้อยละ 45.6 รองลงมาเป็นคู่สมรส ร้อยละ 29.9

1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชน (กำนัน) ผู้ใหญ่บ้าน) และกรรมการชุมชน เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามตำแหน่ง เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหรือสถานภาพ		
1.1 กำนัน	7	5.1
1.2 ผู้ใหญ่บ้าน	43	31.2
1.3 กรรมการชุมชน	63	45.7
1.4 ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3	2.2
1.5 พระ	2	1.4
1.6 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	6	4.3
1.7 อื่นๆ	14	10.1
รวม	138	100.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2. เพศ		
2.1 ชาย	85	65.9
2.2 หญิง	44	34.1
รวม	129	100.0
3. อายุ		
3.1 ต่ำกว่า 30 ปี	3	2.3
3.2 อายุ 30 -40 ปี	30	23.3
3.3 อายุ 41 – 50 ปี	35	27.1
3.4 อายุ 51 – 60 ปี	54	41.9
3.5 อายุ 60 ปีขึ้นไป	7	5.4
รวม	129	100.0
4. ประสบการณ์ทำงานในปัจจุบัน		
4.1 1 – 3 ปี	42	37.2
4.2 4 – 6 ปี	37	32.7
4.3 7 – 10 ปี	15	13.3
4.4 10 ปีขึ้นไป	19	16.8
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในชุมชน ส่วนใหญ่เป็นกรรมการชุมชน ร้อยละ 45.7 รองลงมาเป็นผู้ใหญ่ ร้อยละ 31.2 เป็นชายร้อยละ 65.9 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี ร้อยละ 41.9 รองลงมาเป็นอายุ 41 -50 ปี ร้อยละ 27.1 และมีประสบการณ์ทำงาน 1 – 3 ปี ร้อยละ 37.2 รองลงมาเป็น 4 – 6 ปี ร้อยละ 32.7 ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและอบต. เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ อบต.

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	46	42.2
1.2 หญิง	63	57.8
รวม	109	100.0
2. อายุ		
2.1 อายุ 20 -30 ปี	13	12.3
2.2 อายุ 31 – 40 ปี	61	57.5
2.3 อายุ 41 – 50 ปี	23	21.7
2.4 อายุ 51 – 60 ปี	9	8.5
รวม	106	100.0
3. ประสบการณ์ในการทำงาน		
3.1 1 – 3 ปี	28	26.7
3.2 4 – 6 ปี	21	20.0
3.3 7 – 10 ปี	41	39.0
3.4 10 ปีขึ้นไป	15	14.3
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ของ อบต.ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นหญิงมากกว่าชายเล็กน้อย ส่วนใหญ่อายุ 31 - 40 ปี รองลงมาคือ 41 - 50 ปี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 7 – 10 ปี

ตอนที่ 2 สภาพการรับรู้และ ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน

2.1 สภาพการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุตอบโดยผู้สูงอายุ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้สูงอายุเกี่ยวกับสภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน รายละเอียดดังตารางที่

ตารางที่ 5 แสดงการได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุจากสื่อต่างๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

การได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยุ	164	42.7
2. โทรทัศน์	344	89.6
3. หนังสือพิมพ์	14	3.6
4. หนังสือ/วารสาร	27	7.0
5. คอมพิวเตอร์	9	2.3
6. จากวิทยากร	82	21.4
7. CD/DVD	8	2.1
8. อื่น ๆ	8	2.1

จากตารางที่ 5 แสดงว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.6 รองลงมาได้จากการฟังวิทยุ ร้อยละ 42.7 และจากวิทยากรร้อยละ 21.4

ตารางที่ 6 แสดงประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุได้รับ

ประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. การทำไร่ ทำนา ทำสวนให้ได้ผลดี	3.25	1.20	ปานกลาง
2. ราคาสินค้าการเกษตร	3.27	1.21	ปานกลาง
3. การใช้ปุ๋ย ใช้ยาฆ่าแมลง	3.11	1.22	ปานกลาง
4. อาชีพต่างๆ เพื่อเพิ่มรายได้	3.39	1.14	ปานกลาง
5. การดูแลสุขภาพ	3.74	0.99	มาก
6. การออกกำลังกาย	3.46	1.08	ปานกลาง
7. การปรุงอาหาร	3.43	1.11	ปานกลาง
8. ข่าวการเมืองการปกครอง	3.60	1.10	มาก
9. ดนตรี/เพลง	3.14	1.17	ปานกลาง
10. ศิลปวัฒนธรรม	3.33	1.08	ปานกลาง
11. ศาสนา การปฏิบัติตามแนวทางศาสนา	3.52	1.10	มาก
12. กีฬาประเภทต่างๆ	3.00	1.20	ปานกลาง
13. สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ	3.56	1.08	มาก
14. ข่าวสารเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ	3.63	1.04	มาก
15. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง	3.55	1.14	มาก
รวม	3.40	1.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 แสดงว่า โดยรวมผู้สูงอายุได้รับข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุได้รับอยู่ในระดับมาก คือ ข่าวการดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาเป็นข่าวสารเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ ($\bar{X} = 3.63$) และข่าวการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 3.60$) นอกจากนั้น การได้รับข่าวกีฬาประเภทต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.00$) รองลงมาเป็นข้อมูลข่าวสารระดับปานกลางเรื่องที่คุณสูงอายุได้รับน้อยที่สุด คือ การใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง ($\bar{X} = 3.11$) และดนตรีและเพลง ($\bar{X} = 3.14$)

ตารางที่ 7 แสดงช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุรับฟังวิทยุและดูโทรทัศน์เพื่อรับข้อมูลข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. ตี 5 – 6 โมงเช้า	92	24.0
2. 6 – 7 โมงเช้า	136	35.4
3. 8 โมง - เกือบ	31	8.1
4. บ่ายโมง – บ่าย 3 โมง	9	2.3
5. 5 โมงเย็น – 1ทุ่ม	89	23.2
6. หลัง 1ทุ่ม – 3ทุ่ม	76	19.8
7. หลัง 3ทุ่ม	10	2.6
8. หลังเที่ยงคืน	2	0.5

จากตารางที่ 7 พบว่า ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสารจากการรับฟังวิทยุและดูโทรทัศน์ ส่วนใหญ่เป็นช่วง 6 – 7 โมงเช้า ร้อยละ 35.4 รองลงมาเป็นตี 5 – 6 โมงเช้า ร้อยละ 24.0 ส่วนช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุรับข้อมูลข่าวสารน้อย คือ หลังเที่ยงคืน ร้อยละ 0.5 และบ่ายโมง – บ่าย 3 โมง ร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงประเภทของสื่อที่ผู้สูงอายุมีอยู่ที่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อที่ผู้สูงอายุมีอยู่ที่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยุ	197	51.3
2. โทรทัศน์	353	91.9
3. เครื่องเล่นเทป/CD/DVD	34	8.9
4. คอมพิวเตอร์	34	8.9
5. หนังสือพิมพ์	111	28.9
6. หนังสือประเภทต่าง ๆ	38	10.0

จากตารางที่ 8 พบว่า สื่อที่ผู้สูงอายุมีอยู่ที่บ้านส่วนใหญ่เป็นโทรทัศน์ ร้อยละ 91.9 รองลงมาเป็นวิทยุร้อยละ 51.3 ส่วนสื่อที่มีน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์และเครื่องเล่นเทป/ CD/DVD ร้อยละ 8.9 เท่ากัน

ตารางที่ 9 แสดงโอกาสการไปเที่ยวชมหรือรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อที่ผู้สูงอายุมีอยู่ที่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุดประชาชน	99	25.8
2. พิพิธภัณฑ์	102	26.6
3. สวนสัตว์	45	11.7
4. สวนสมุนไพร	78	20.3
5. สวนพฤกษศาสตร์	20	5.2
6. การแสดงแสงสีเสียง	1	0.3
7. ศูนย์การเรียนรู้	93	24.2
8. อื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาลตำบล หน่วยราชการ จากเพื่อน ๆ ฯลฯ	8	2.4

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้สูงอายุมีโอกาสไปเที่ยวชมหรือรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เป็นพิพิธภัณฑ์ ร้อยละ 26.6 รองลงมาเป็นห้องสมุดประชาชน ร้อยละ 25.8 และศูนย์การเรียนรู้ ร้อยละ 24.2 ส่วนแหล่งเรียนรู้ที่ผู้สูงอายุไปหาความรู้น้อยที่สุด คือ การแสดงแสงสีเสียงมีเพียงร้อยละ 0.3 เท่านั้น

ตารางที่ 10 แสดงโอกาสการไปรับฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้ของผู้สูงอายุ

การไปรับฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคยไป	212	56.3
2. เคยไปฟังวิทยากรบรรยาย	165	43.7
รวม	377	100.0

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การไปรับฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทความรู้ที่ไปเข้ารับการอบรม		
1. การดูแลสุขภาพอนามัย	30	36.6
2. การทำปุ๋ยหมัก	14	17.1
3. อาหาร และถนอมอาหาร	12	14.6
4. สมุนไพร	5	6.1
5. ศาสนาและความเป็นไปของชีวิต	6	7.3
6. อื่น ๆ ได้แก่ การทำไม้กวาด การแกะสลักไม้ การปลูกข้าว การทำน้ายาล้างจาน การทำแผนชุมชน การทำบัญชีครัวเรือน และการวางแผนโบราณฯลฯ	15	18.3
รวม	82	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เคยไปฟังวิทยากรบรรยายให้ความรู้คิดเป็น ร้อยละ 56.3 และร้อยละ 43.7 ระบุว่าเคยไปฟังวิทยากรบรรยาย โดยเข้ารับฟังการฝึกอบรมในเรื่อง การดูแลสุขภาพอนามัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมาเป็นการทำปุ๋ยหมัก ร้อยละ 17.1 และ การทำอาหารและการถนอมอาหารร้อยละ 14.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงการเข้าร่วมกลุ่มอาชีพในชุมชนของผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมกลุ่มอาชีพในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มอาชีพ	259	68.3
2. เคยเข้าร่วมกับกลุ่มอาชีพ	120	31.7
รวม	379	100.0
กลุ่มอาชีพที่ผู้สูงอายุเคยเข้าร่วม		
1. การทำเกษตร สวนครัว ปุ๋ยหมัก	20	41.6
2. อาหาร ขนม การถนอมอาหาร	15	31.3
3. สมุนไพร	7	14.6
4. อื่น ๆ	6	12.5
รวม	48	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกลุ่มอาชีพในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 68.3 ส่วนผู้ที่เคยเข้าร่วมจะเข้าร่วมกลุ่มอาชีพทำการเกษตร สวนครัว และปื๋ยหมัก คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมาเป็นการเข้าร่วมทำอาหาร ขนม และการถนอมอาหาร ร้อยละ 31.3

ตารางที่ 12 แสดงการเข้ารับการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาพื้นฐานของผู้สูงอายุ

การเข้ารับการศึกษานอกระบบระดับพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคยเข้ารับการศึกษานอกระบบ	298	79.7
2. เคยเข้ารับการศึกษานอกระบบ	76	20.3
รวม	344	100.0
ระดับการศึกษาที่ผู้สูงอายุเข้าศึกษา		
1. ประถมศึกษา	36	38.7
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	44	47.3
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	13	14.0
รวม	93	100.0

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการศึกษานอกระบบในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เทียบเท่าระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย คิดเป็นร้อยละ 79.7 ส่วนผู้ที่เคยเข้ารับการศึกษานอกระบบระดับพื้นฐาน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาเป็นระดับประถมศึกษาร้อยละ 38.7

ตารางที่ 13 แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอ่านเขียนเพื่อการเรียนรู้หนังสือของผู้สูงอายุ

การเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอ่านเขียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม	293	79.0
2. เคยเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอ่านเขียน	78	21.0
รวม	371	100.0
เคยเรียนที่		
1. กศน.	39	95.1
2. อื่น ๆ ได้แก่ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	2	4.9
รวม	41	100.0

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการสอนอ่านเขียนเพื่อการรู้หนังสือ คิดเป็นร้อยละ 79.0 สอนผู้ที่เคยเข้าร่วมจะเข้าเรียนที่ กศน. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 95.1

2.2 สภาพการจัดบริการความรู้และข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุที่จัดอยู่ในชุมชน ตอบโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน

ผู้นำชุมชน(กำนันและผู้ใหญ่บ้าน)และกรรมการชุมชนได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการให้บริการความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้สูงอายุที่จัดอยู่ในท้องถิ่นในปัจจุบันดังตารางที่ 14-21

ตารางที่ 14 แสดงการจัดการจัดการกิจกรรมการสอนอ่านเขียนในชุมชน

การจัดการสอนอ่านเขียนในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการจัดการเรียนการสอน	91	67.4
2. ไม่มีการจัด	44	32.6
รวม	135	100.0
การสอนอ่านเขียนที่จัดมีผู้สูงอายุเข้าร่วม		
1. ผู้สูงอายุเข้าร่วมมาก	23	20.3
2. มีเข้าร่วมบ้าง	75	66.4
3. ไม่มีผู้เข้าร่วม	15	13.3
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 14 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่ามีการจัดสอนอ่านเขียนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 67.4 โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมบ้างบางครั้งร้อยละ 66.4 รองลงมาเป็นการเข้าร่วมมาก ร้อยละ 20.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 15 แสดงการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในชุมชน

การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการจัดสายสามัญ	88	63.8
2. ไม่มีการจัด	50	36.2
รวม	138	100.0
การจัดการศึกษานอกโรงเรียนมีผู้สูงอายุเข้าร่วม		
1. ผู้สูงอายุเข้าร่วมมาก	29	25.2
2. เข้าร่วมบ้าง	19	16.5
3. ไม่มีผู้สูงอายุเข้าร่วม	67	58.3
รวม	115	100.0

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการจัดการศึกษา นอกโรงเรียนสายสามัญในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 63.8 แต่ไม่ค่อยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็น ร้อยละ 58.3 รองลงมาตอบว่ามีผู้สูงอายุเข้าร่วมมาก ร้อยละ 25.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงการจัดฝึกอบรมวิชาชีพในชุมชนแก่ผู้สูงอายุ

การจัดฝึกอบรมวิชาชีพในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการจัดฝึกอบรม	100	76.9
2. ไม่มีการจัด	30	23.1
รวม	130	100.0
กิจกรรมฝึกอบรมวิชาชีพที่ผู้สูงอายุเข้าร่วม		
1. การทำอาหาร ขนม	60	21.7
2. การปลูกพืช ทำสวน	48	27.2
3. การทำปุ๋ย	42	19.0
4. การจักสาน	39	17.6
5. การแกะสลักไม้	10	4.5
6. การทอผ้า	7	3.2
7. อื่น ๆ ได้แก่ การเลี้ยงแพะ ศิลปะประดิษฐ์หัตถกรรม วัสดุเหลือใช้ ฯลฯ	15	6.8

จากตารางที่ 16 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า จัดให้มีการ ฝึกอบรมวิชาชีพในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 76.9 โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมฝึกอบรมวิชาชีพมากที่สุด คือ การทำอาหารและขนม ร้อยละ 21.7 รองลงมาเป็นการปลูกพืชและทำสวน ร้อยละ 27.2 และการทำปุ๋ย ร้อยละ 19.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 17 แสดงประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุด	23	10.8
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	65	30.5
3. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ	9	4.2
4. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	19	8.9
5. ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	22	10.3

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
6. ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	37	17.4
7. โบราณสถาน	22	10.3
8. อื่นๆ ได้แก่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ	16	7.5

จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมากที่สุด คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30.5 รองลงมาเป็นที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 17.4 และห้องสมุด ร้อยละ 10.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 18 แสดงการเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในชุมชน

การเชิญวิทยากรมาบรรยายให้ความรู้ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้	101	73.2
2. ได้มีการเชิญวิทยากร	37	26.8
รวม	138	100.0
ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมที่มีวิทยากรบรรยาย		
1. มีผู้สูงอายุเข้าร่วมมาก	21	18.6
2. ผู้สูงอายุเข้าร่วมบ้างบางครั้ง	86	76.1
3. ไม่มีผู้สูงอายุเข้าร่วม	6	5.3
รวม	113	100.0

จากตารางที่ 18 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 73.2 โดยมีผู้สูงอายุเข้าร่วมบ้างเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 76.1 และมีผู้สูงอายุเข้าร่วมมาก ร้อยละ 18.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 19 แสดงวิธีการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. การประชุมหมู่บ้าน	106	36.2
2. ผ่านหอกระจายข่าว	100	34.1
3. เชิญวิทยากรมาบรรยาย	16	5.5
4. แจกใบปลิว	14	4.8
5. กรรมการหมู่บ้านเดินบอกตามบ้าน	32	10.9
6. วิทยุชุมชน	25	8.5
7. อื่น ๆ ได้แก่ แปลงสาธิต	1	0.2

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า วิธีการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชนมากที่สุด คือ การประชุมหมู่บ้านคิดเป็นร้อยละ 36.2 รองลงมาเป็นการเผยแพร่ความรู้ผ่านหอกระจายข่าว ร้อยละ 34.1 และกรรมการหมู่บ้านเดินบอกตามบ้านร้อยละ 10.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงเรื่องของข่าวสารที่เผยแพร่แก่ประชาชนในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เรื่องของข่าวสารที่เผยแพร่แก่ประชาชนในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. กิจกรรมที่จะจัดในชุมชน	44	12.8
2. การเมือง	52	15.1
3. ข่าวสารเกี่ยวกับอาชีพ	43	12.5
4. ศาสนา	97	28.1
5. การเกษตร	36	10.1
6. ข่าวประจำวัน	63	18.3
7. อื่น ๆ ได้แก่ การดูแลสุขภาพ การประสานกับภาคเอกชน	10	2.5
ข่าวสารทางราชการ วันประชุมหมู่บ้าน ฯลฯ		

จากตารางที่ 20 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่แก่ประชาชนในชุมชนมากที่สุดเป็นเรื่องเกี่ยวกับศาสนา คิดเป็นร้อยละ 28.1 รองลงมาเป็นข่าวประจำวัน ร้อยละ 18.3 และข่าวการเมือง ร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 21 แสดงการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุโดยตรง

การจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. มีการจัดกิจกรรมให้โดยตรง	100	76.9
2. ไม่มีการจัดให้โดยตรง	30	23.1
รวม	130	100.1
กิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุที่ชุมชนจัด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
1. เชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	53	22.9
2. เชิญผู้สูงอายุที่มีความรู้มาเป็นวิทยากร	18	7.8
3. หาความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุมาอ่านทางหอกระจายข่าว	42	18.2
4. จัดนิทรรศการ	16	6.9
5. ทำแผ่นพับใบปลิวเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	10	4.3
6. จัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ	52	22.5
7. พาผู้สูงอายุไปศึกษาดูงาน	31	13.4
8. อื่น ๆ ได้แก่ กิจกรรมสาธารณสุขทำแปลงสาธิตตามชุมชน	9	3.9
กิจกรรมผู้สูงอายุประจำเดือน พาเข้าวัดทำบุญ ฯลฯ		

จากตารางที่ 21 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่ระบุว่า มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 76.9 โดยกิจกรรมที่ชุมชนจัดให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ผู้สูงอายुर้อยละ 22.9 รองลงมาเป็นกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ ร้อยละ 22.5 และจัดหาความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุมาอ่านทางหอกระจายข่าว ร้อยละ 18.2 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความต้องการและแนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้หรือได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

เป็นการวิเคราะห์ความต้องการรับความรู้ของผู้สูงอายุและความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุต่อแนวทางการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้หรือเรียนรู้ตลอดชีวิต รายละเอียดดังตารางที่ 22-36

ตารางที่ 22 แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อความจำเป็นในการสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ

ความจำเป็นในการสอนอ่านเขียนสำหรับผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำเป็นมากที่สุด	55	14.8
2. จำเป็นมาก	150	40.3
3. จำเป็นปานกลาง	73	19.6
4. จำเป็นน้อย	40	10.8
5. ไม่จำเป็น	54	14.5
รวม	372	100.0

จากตารางที่ 22 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่ามีความจำเป็นมากในการสอนอ่านเขียนสำหรับผู้สูงอายุ ร้อยละ 40.3 รองลงมาเห็นว่ามีความจำเป็นปานกลาง ร้อยละ 19.6 และจำเป็นมากที่สุดร้อยละ 14.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 23 แสดงสถานที่ที่ผู้สูงอายุต้องการให้จัดกิจกรรมสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่สำหรับสอนอ่านเขียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	125	35.4
2. โรงเรียนในชุมชน	99	28.1
3. บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	59	16.7
4. บ้านผู้เข้าเรียน	24	6.8
5. ศาลาของหมู่บ้าน	4	1.1
6. อื่น ๆ	42	11.9
รวม	353	100.0

จากตารางที่ 23 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดสอนอ่านเขียนที่ศาลาวัดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 28.1 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 24 แสดงช่วงเวลาที่สูงอายุต้องการให้การสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ

ช่วงเวลาจัดสอนอ่านเขียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ตอนเย็นวันธรรมดาเป็นบางวัน	89	24.3
2. ตอนเย็นวันธรรมดาทุกวัน	86	23.4
3. วันเสาร์และอาทิตย์	65	17.7
4. วันเสาร์หรืออาทิตย์วันใดวันหนึ่ง	119	32.4
5. อื่น ๆ	8	2.2
รวม	367	100.0

จากตารางที่ 24 พบว่า ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมการสอนอ่านเขียนให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้จัดในวันเสาร์หรืออาทิตย์วันใดวันหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาเห็นว่าการเป็นตอนเย็นวันธรรมดา โดยจัดเป็นบางวัน ร้อยละ 24.3 และจัดในตอนเย็นวันธรรมดาทุกวัน ร้อยละ 23.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 25 แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ

การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเรียน กศน.สายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
1. มากที่สุด	70	18.8
2. มาก	119	32.0
3. ปานกลาง	70	18.8
4. น้อย	54	14.5
5. ไม่จำเป็น	59	15.9
รวม	372	100.0

จากตารางที่ 25 พบว่า การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่เห็นว่าการให้การสนับสนุนมาก คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาคือสนับสนุนมากที่สุดและปานกลาง ร้อยละ 18.8 เท่ากัน

ตารางที่ 26 แสดงระดับการศึกษาสายสามัญที่ผู้สูงอายุสนใจเข้าเรียน

ระดับการศึกษาสายสามัญที่ผู้สูงอายุสนใจ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประถมศึกษาปีที่ 6	80	22.7
2. มัธยมศึกษาปีที่ 3	55	15.6
3. มัธยมศึกษาปีที่ 6	22	6.3
4. ยังไม่มีความพร้อม	84	23.9
5. ไม่สนใจเรียน	111	31.5
รวม	352	100.0

จากตารางที่ 26 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ตอบว่ายังไม่สนใจเรียนการศึกษาระดับต่าง ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.5 รองลงมาเห็นว่า ยังไม่มีความพร้อมที่จะเข้าเรียน ร้อยละ 23.5 และสนใจเข้าเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 22.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 27 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อสถานที่ในการสอน กศน.สายสามัญระดับต่าง ๆ

สถานที่ควรจัด กศน.สายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	118	33.7
2. โรงเรียนในชุมชน	112	32.0
3. บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	50	14.3
4. บ้านผู้เข้าเรียน	24	6.9
5. กศน.ในชุมชน	30	8.6
6. อื่น.	10	2.8
7. อื่น ๆ ได้แก่ ศาลากลางหมู่บ้าน จัดตามความเหมาะสม ฯลฯ	6	1.7
รวม	350	100.0

จากตารางที่ 27 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการสถานที่ที่ควรจัดการเรียนการสอนของ กศน. สายสามัญระดับชั้นต่าง ๆ มากที่สุด คือ ควรจัดที่ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 33.7 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชนร้อยละ 32.0 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 14.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 28 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการจัดการสอนของ กศน.

สายสามัญระดับต่าง ๆ

ช่วงเวลาที่เหมาะสมกับการจัดการสอนของ กศน.	จำนวน	ร้อยละ
1. ตอนเย็นวันธรรมดาเป็นบางวัน	118	33.6
2. วันเสาร์และวันอาทิตย์	112	31.4
3. ตอนเย็นวันธรรมดาทุกวัน	50	14.0
4. วันเสาร์หรือวันอาทิตย์วันใดวันหนึ่ง	24	6.7
5. อื่น ๆ	53	14.8
รวม	357	100.0

จากตารางที่ 28 พบว่า ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุเห็นว่าเหมาะสมกับการจัดการสอน กศน. สายสามัญระดับต่าง ๆ มากที่สุด คือ ตอนเย็นวันธรรมดาเป็นบางวัน ร้อยละ 33.1 รองลงมาเป็นวันเสาร์และอาทิตย์ ร้อยละ 31.4ตามลำดับ

ตารางที่ 29 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ

การฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดมากที่สุด	73	19.6
2. ควรจัดมาก	126	33.9
3. ควรจัดปานกลาง	83	22.3
4. ควรจัดเพียงเล็กน้อย	57	15.3
5. ไม่ควรจัด	33	8.9
รวม	372	100.0

จากตารางที่ 29 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้จัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 33.9 รองลงมา เห็นว่าควรจัดปานกลาง ร้อยละ 22.3 และเห็นว่าควรจัดมากที่สุด ร้อยละ 19.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 30 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อประเภทวิชาชีพที่ควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุ

การจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. การทำไร่นาสวนผสม	79	20.6
2. การทำนาให้ได้ผลผลิตมากขึ้น	60	15.6
3. การปลูกผลไม้ให้ได้ผลผลิตมากขึ้น	55	14.3
4. การทำปุ๋ยใช้เองโดยไม่พึ่งปุ๋ยเคมี	73	19.0
5. การขายผลผลิต/การหาตลาด	40	10.4
6. การทำหีบห่อผลผลิตให้สวยงาม	27	7.0
7. การทำอาหารที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น	163	42.4
8. การทำอาหารคาว/หวาน	70	18.2
9. การจัดสวน	34	8.9
10. การทอผ้า	42	10.9
11. การแกะสลักไม้	24	6.3
12. การทำยาสมุนไพร	150	39.1
13. การทำผลไม้แช่อิ่ม	38	9.9
14. การนวดแผนโบราณ	95	24.7

จากตารางที่ 30 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้จัดอบรมวิชาชีพประเภทการทำอาหารที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.4 รองลงมาเป็นการทำยาสมุนไพร ร้อยละ 39.1 และการนวดแผนโบราณ ร้อยละ 24.7 ตามลำดับ ส่วนที่เห็นว่าควรจัดน้อยที่สุด คือ การแกะสลักไม้ ร้อยละ 6.3 การทำหีบห่อผลผลิตให้สวยงาม ร้อยละ 7.0 และการจัดสวน ร้อยละ 8.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 31 แสดงประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุต้องการ

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. การทำไร่ ทำนา ทำสวน ให้ได้ผลดี	3.50	1.31	มาก
2. ราคาสินค้าการเกษตร	3.41	1.33	ปานกลาง
3. การใช้ปุ๋ยใช้ ยาฆ่าแมลง	3.29	1.37	ปานกลาง
4. อาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้	3.78	1.05	มาก
5. การดูแลสุขภาพ	4.02	0.51	มาก
6. การออกกำลังกาย	3.72	1.10	มาก
7. การปรุงอาหาร	3.52	1.16	มาก
8. ข่าวการเมืองการปกครอง	3.44	1.21	ปานกลาง

ตารางที่ 31(ต่อ)

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
9. ดนตรี/เพลง	3.19	1.22	ปานกลาง
10. ศิลปวัฒนธรรม	3.56	1.11	มาก
11. ศาสนา การปฏิบัติตามแนวทางศาสนา	3.75	1.27	มาก
12. กีฬาประเภทต่าง ๆ	3.17	1.28	ปานกลาง
13. สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ	3.91	1.05	มาก
14. ข่าวสารเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ	3.61	1.07	มาก
15. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง	3.95	1.02	มาก
รวม	3.58	1.16	มาก

จากตารางที่ 31 พบว่า โดยรวมประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุต้องการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ผู้สูงอายุต้องการในระดับมาก คือ การดูแลสุขภาพมากที่สุด ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง ($\bar{X} = 3.95$) และสวัสดิการที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 3.91$) ส่วนในระดับปานกลาง คือ ข่าวการเมืองการปกครอง ($\bar{X} = 3.44$) รองลงมาเป็นราคาสินค้าการเกษตร ($\bar{X} = 3.41$) และการใช้ปุ๋ย ใช้น้ำแมลง ($\bar{X} = 3.29$) ตามลำดับ

ตารางที่ 32 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้สูงอายุได้รับรู้

วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ผู้สูงอายุต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
1. บรรยายโดยวิทยากร	97	25.3
2. ทางสถานีวิทยุกระจายเสียง	201	52.3
3. ทางสถานีโทรทัศน์	211	54.9
4. เทปเสียง	29	7.6
5. CD/DVD	25	6.5
6. คอมพิวเตอร์	7	1.8
7. หนังสือพิมพ์	90	23.4
8. หนังสือเล่ม	24	6.3
9. แผ่นพับ/ใบปลิว	31	8.1
10. สื่อพื้นบ้าน (ลิเก/หมอลำ)	16	4.2
11. หอกระจายข่าว	135	35.2

จากตารางที่ 32 พบว่า วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ผู้สูงอายุต้องการมากที่สุด เพื่อให้ได้รับความรู้เป็นประจำทุกสัปดาห์ คือ การถ่ายทอดทางโทรทัศน์ ร้อยละ 54.9 รองลงมาเป็นการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ร้อยละ 52.3 และทางหอกระจายข่าว ร้อยละ 35.2 ตามลำดับ ส่วนวิธีการที่ผู้สูงอายุต้องการน้อยที่สุด คือ คอมพิวเตอร์ มีเพียงร้อยละ 1.8

ตารางที่ 33 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อช่วงเวลาการรับฟังและชมรายการวิทยุหรือโทรทัศน์

ช่วงเวลาที่ยุสูงอายุชอบฟังและชมรายการวิทยุและโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
1. ตี 5-6 โมงเช้า	103	26.8
2. 7-8 โมงเช้า	7	1.8
3. 9 โมง-เที่ยง	81	21.1
4. ช่วงบ่าย	11	2.9
5. 5 โมงเย็น-1 ทุ่ม	120	31.3
6. 2-3 ทุ่ม	14	3.6
7. หลัง 3 ทุ่มไปแล้ว	48	12.5
รวม	384	100.0

จากตารางที่ 33 พบว่า ช่วงเวลาที่ยุสูงอายุชอบฟังและชมรายการวิทยุหรือโทรทัศน์มากที่สุด คือ ช่วง 5 โมงเย็นถึง 1 ทุ่ม ร้อยละ 31.3 รองลงมาเป็นช่วงตี 5 ถึง 6 โมงเช้า ร้อยละ 26.8 และช่วง 9 โมงเช้าถึงเที่ยง ร้อยละ 21.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 34 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน

ความต้องการแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุด	79	20.6
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	138	35.9
3. ศูนย์กีฬา/นันทนาการ	24	6.3
4. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	25	6.5
5. ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	109	28.4
6. อื่น ๆ	9	2.3
รวม	384	100.0

จากตารางที่ 34 พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมากที่สุด คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาเป็นศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 28.4 และห้องสมุด ร้อยละ 20.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 35 แสดงความต้องการของผู้สูงอายุต่อกิจกรรมที่ควรจัดในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

กิจกรรมที่ควรจัดในแหล่งเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. การสอนอ่านเขียน	99	25.8
2. การสอน กศน. ระดับ ป.6, ม.3, ม.6	124	32.3
3. การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ	191	49.7
4. เป็นแหล่งหนังสือและสื่อต่าง ๆ เพื่อใช้ค้นคว้า	72	18.8
5. จัดบรรยายให้ความรู้ต่าง ๆ	81	21.1
6. จัดนิทรรศการ	48	12.5

จากตารางที่ 35 พบว่า ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ของชุมชนมากที่สุด คือ การฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมาเป็นการสอน กศน. ระดับ ป.6 ม.3 และ ม.6 ร้อยละ 32.3 และการสอนอ่านเขียน ร้อยละ 25.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 36 แสดงความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อวิธีการที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง
ตลอดชีวิต

วิธีการที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ต่อเนื่อง	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้	4.02	1.05	มาก
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบว่าในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ	4.13	1.01	มาก
3. จัดให้มีการรวมกลุ่มที่ดูแลกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยตรง	4.09	1.07	มาก
4. จัดให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้านเป็นรายปี	4.02	1.08	มาก
5. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.11	1.02	มาก

ตารางที่ 36 (ต่อ)

วิธีการที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ต่อเนื่อง	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
6. จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.05	1.09	มาก
7. กรรมการที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	4.14	1.05	มาก
8. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้หลาย ๆ ประเภทในชุมชน	3.89	1.15	มาก
9. จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.03	1.15	มาก
รวม	4.05	1.07	มาก

จากตารางที่ 36 พบว่า ผู้สูงอายุเห็นด้วยกับวิธีการที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ต่อเนื่องในภาพรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อพบว่าผู้สูงอายุเห็นด้วยในระดับมากทุกข้อเช่นกัน โดยข้อที่มีคะแนนสูงสุดคือ ข้อ 7 กรรมการที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.14$) รองลงมาคือ ข้อ 2 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุรู้ในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.13$) และข้อ 5 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 แนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตเสนอโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน และโดยบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.1 แนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชน

ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนได้เสนอแนวทางที่จะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ดังรายละเอียดในตารางที่ 37-53

ตารางที่ 37 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสาร

ความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องรับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. จำเป็นมากที่สุด	29	21.6
2. จำเป็นมาก	45	33.6
3. จำเป็นปานกลาง	41	30.6
4. จำเป็นน้อย	6	4.5
5. ไม่มีความจำเป็น	13	9.7
รวม	134	100.0

จากตารางที่ 37 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีควมจำเป็นมาก ที่ผู้สูงอายุควรได้รับความรับข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาเห็นว่าเป็นปานกลาง ร้อยละ 30.6 และจำเป็นมากที่สุดร้อยละ 21.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 38 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อความจำเป็นในการสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ

การสอนที่ผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำเป็นมากที่สุด	29	21.6
2. จำเป็นมาก	45	33.6
3. จำเป็นปานกลาง	41	30.6
4. จำเป็นน้อย	6	4.5
5. ไม่จำเป็น	13	9.7
รวม	134	100.0

จากตารางที่ 38 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าการสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือมีความจำเป็นมาก คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาเห็นว่ามีควมจำเป็นปานกลาง ร้อยละ 30.6 และจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 21.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 39 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่ควรจัดสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

สถานที่ที่ควรจัดสอนอ่านเขียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	40	38.4
2. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	26	25.0
3. บ้านผู้เข้าเรียน	6	5.8
4. โรงเรียนในชุมชน	32	30.8
รวม	104	100.0

จากตารางที่ 39 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าสถานที่ที่ควรจัดสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 30.8 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 40 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุ
ได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ

การเรียน กศน.สายสามัญของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรสนับสนุนมากที่สุด	29	21.0
2. ควรสนับสนุนมาก	45	32.6
3. ควรสนับสนุนปานกลาง	41	29.7
4. ควรสนับสนุนน้อย	10	6.2
5. ไม่จำเป็นต้องสนับสนุน	13	9.4
รวม	138	100.0

จากตารางที่ 40 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเรียน กศน.สายสามัญระดับชั้นต่างๆ มาก คิดเป็นร้อยละ 32.6 รองลงมาเห็นว่าควรสนับสนุนปานกลาง ร้อยละ 29.7 และควรสนับสนุนมากที่สุด ร้อยละ 21.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 41 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่ควรจัดสอน กศน.
สายสามัญแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่สอน กศน.สายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	33	30.8
2. โรงเรียนในชุมชน	46	43.0
3. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	16	15.0
4. บ้านผู้เฒ่าเรียน	12	11.2
รวม	107	100.0

จากตารางที่ 41 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่า สถานที่ที่ควรจัดสอน กศน.สายสามัญระดับต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด คือ โรงเรียนในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมาเป็นศาลาวัด ร้อยละ 30.8 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 15.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 42 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ

การฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดมากที่สุด	32	24.4
2. ควรจัดมาก	47	35.9
3. ควรจัดปานกลาง	38	29.0
4. ควรจัดน้อย	7	5.3
5. ไม่ควรจัด	7	5.3
รวม	131	100.0

จากตารางที่ 42 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาควรจัดปานกลาง ร้อยละ 29.0 และควรจัดมากที่สุดร้อยละ 24.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 43 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดอบรมแก่ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทวิชาชีพที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. การทำไร่นาสวนผสม	53	11.6
2. การปลูกผลไม้ให้ได้ลูกผลมากขึ้น	24	5.3
3. การทำนาให้ได้ผลผลิตมากขึ้น	31	6.8
4. การทำปุ๋ยใช้เองโดยไม่พึ่งปุ๋ยเคมี	56	12.3
5. การขายผลผลิต/การหาตลาด	10	2.2
6. การนำอาชีพเสริมที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น	9	2.0
7. การจัดสวน	30	6.6
8. การแกะสลักไม้	34	7.5
9. การทำผลไม้แช่อิ่ม	51	11.2
10. การทำหีบห่อผลผลิตให้สวยงาม	13	2.9
11. การทำอาหารคาว/หวาน	13	2.9
12. การทอผ้า	36	7.9
13. การทำยาสมุนไพร	18	4.0
14. การนวดแผนโบราณ	52	11.4
15. อื่น ๆ	25	5.5

จากตารางที่ 43 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ทำปุ๋ยใช้เองโดยไม่พึ่งปุ๋ยเคมี คิดเป็นร้อยละ 12.3 รองลงมาเป็นการทำไร่นาสวนผสมร้อยละ 11.6 การนวดแผนโบราณ ร้อยละ 11.4 และการทำผลไม้แช่อิ่ม ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 44 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่ที่ควรจัดอบรมอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	38	28.8
2. โรงเรียนในชุมชน	30	22.7
3. บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	26	19.7
4. บ้านผู้เฒ่าเรียน	8	6.1
5. อื่น ๆ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ศาลาเอนกประสงค์ กศน.ตำบล ศาลาของหมู่บ้านและความเหมาะสมแต่ละชุมชน ฯลฯ	30	22.7

จากตารางที่ 44 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าสถานที่ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาวัดคิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 22.7 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 19.7 นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่น ๆ ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ศาลาเอนกประสงค์ กศน.ประจำตำบลและศาลาของหมู่บ้าน ร้อยละ 22.7 เป็นต้น

ตารางที่ 45 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. การทำไร่ ทำนา ทำสวน ให้ได้ผลดี	3.77	1.02	มาก
2. ราคาสินค้าการเกษตร	3.77	0.98	มาก
3. การใช้ปุ๋ย ใช้อย่างเหมาะสม	3.64	1.06	มาก
4. อาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้	4.15	0.76	มาก
5. การดูแลสุขภาพ	4.44	0.71	มาก
6. การออกกำลังกาย	4.37	0.76	มาก
7. การปรุงอาหาร	4.09	0.89	มาก
8. ข่าวการเมืองการปกครอง	3.55	0.95	มาก

ตารางที่ 45 (ต่อ)

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
9. คนตรี / เพลง	3.62	1.07	มาก
10. ศิลปวัฒนธรรม	4.07	0.92	มาก
11. ศาสนา การปฏิบัติตามแนวทางศาสนา	4.28	0.91	มาก
12. กีฬาประเภทต่าง ๆ	3.75	1.04	มาก
13. สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ	4.41	0.79	มาก
14. ข่าวสารเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ	3.91	0.91	มาก
15. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง	4.49	0.67	มาก
รวม	4.02	0.90	มาก

จากตารางที่ 45 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นด้วยกับข้อมูลข่าวสารทุกประเภท ในภาพรวมที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อก็อยู่ในระดับมากเช่นกันแต่ข้อที่ได้คะแนนมากที่สุด คือ ข้อ 15 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมา คือ ข้อ 5 การดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 4.44$) ข้อ 13 สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.41$) ข้อ 6 ข้อมูลการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.37$) และข้อ 11 การปฏิบัติตามแนวทางศาสนา ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

ตารางที่ 46 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อวิธีการที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. บรรยายโดยวิทยากร	44	17.6
2. การจัดฝึกอบรม	67	26.8
3. การศึกษาดูงานของจริง	61	24.4
4. การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ	33	13.2
5. การจัดนิทรรศการ	14	5.6
6. การรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ	27	10.8
7. อื่น ๆ ได้แก่ หอกระจายข่าว	4	1.6

จากตารางที่ 4 6 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนมีความเห็นว่า วิธีการที่ควรเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ การจัดฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 26.8 รองลงมาเป็นการศึกษาดูงานของจริง ร้อยละ 24.4 และการบรรยายโดยวิทยากร ร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 47 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับ
จัดบรรยายหรือฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่สำหรับถ่ายทอดความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนในชุมชน	30	23.6
2. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	11	8.7
3. ศาลาวัด	32	25.2
4. ศูนย์ กศน. อำเภอหรือตำบล	15	11.8
5. ศาลาประชาคม	39	30.7
รวม	127	100.0

จากตารางที่ 4 7 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับจัด
บรรยาย/ฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาประชาคม คิดเป็นร้อยละ 30.7 รองลงมาเป็นศาลาวัด
ร้อยละ 25.2 และโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 23.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 48 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อสื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่
ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยุ	62	20.7
2. โทรทัศน์	85	28.3
3. เทปเสียง	26	8.7
4. วีดิทัศน์	33	11.0
5. คอมพิวเตอร์	2	0.7
6. หนังสือพิมพ์	20	6.7
7. นิตยสาร/วารสาร	13	4.3
8. หนังสือ	17	5.7
9. ไปสเตอร์	14	4.7
10. สื่อพื้นบ้าน (เช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ)	19	6.3
11. สื่ออื่นๆ ได้แก่ หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน บอกตามบ้าน เสียงตามสาย ฯลฯ	9	3.0

จากตารางที่ 4 8 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าสื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมาเป็นสื่อวิทยุ ร้อยละ 20.7 และวีดิทัศน์ ร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 49 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อประเภทของแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัด	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุด	25	9.2
2. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	31	11.4
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	66	24.2
4. ลานกีฬาชุมชน	25	9.2
5. ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	52	19.0
6. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	68	24.9
7. อื่น ๆ ได้แก่ โรงพยาบาลตำบล หน่วยราชการ จากเพื่อน ๆ	6	2.2

จากตารางที่ 49 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน เพื่อใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุดคือ หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.5 รองลงมาเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ร้อยละ 24.2 และศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 19.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 50 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อวิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

วิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้	4.33	0.60	มาก
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบว่าในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ	4.31	0.61	มาก
3. จัดให้มีกิจกรรมชุมชนที่ดูแลกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยตรง	4.21	0.65	มาก
4. จัดให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้านเป็นรายปี	4.43	0.68	มาก
5. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน	4.34	0.70	มาก
6. จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.35	0.75	มาก

ตารางที่ 50 (ต่อ)

วิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่อง	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
7. กรรมการที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	4.19	0.77	มาก
8. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้หลาย ๆ ประเภทในชุมชน	4.24	0.82	มาก
9. การจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุแต่ละตำบลและหมู่บ้าน	4.33	0.79	มาก
10.หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	4.27	0.84	มาก
11.ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.26	0.83	มาก
12.ควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละตำบล	4.20	0.89	มาก
13.ควรจัดให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมผู้สูงอายุเป็นรายปี	4.25	0.84	มาก
14.ควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายระหว่างชมรมผู้สูงอายุแต่ละชุมชน	4.28	0.66	มาก
รวม	4.29	0.75	มาก

จากตารางที่ 50 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นด้วยกันทุกวิธีในภาพรวมในระดับมากกว่าจะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ($\bar{X} = 4.29$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า วิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องระดับมากที่สุดที่ได้นั้นสูงที่สุดคือ ข้อ 4 จัดให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลหมู่บ้านเป็นรายปี ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ ข้อ 6 จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.35$) ข้อ 5 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดระบบประมาณให้ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.34$) ข้อ 1 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$) และข้อ 9 จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุแต่ละตำบลและหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.33$) เท่ากัน

ตารางที่ 51 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อหน่วยงานที่ดูแลกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน

หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบดูแล	จำนวน	ร้อยละ
1. อบต.	56	40.6
2. กศน.	31	22.5
3. พัฒนาชุมชน	38	17.5
4. เกษตร	10	7.3
5. อื่น ๆ ได้แก่ รัฐบาลอุดหนุนงบประมาณ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	3	2.1
รวม	138	100.0

จากตารางที่ 51 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบดูแลกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้านมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมาเป็นพัฒนาชุมชน ร้อยละ 17.5 และ กศน. ในชุมชน ร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 52 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อองค์ประกอบของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

องค์ประกอบของกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้แทนกรรมการหมู่บ้าน	86	21.0
2. ผู้แทนผู้สูงอายุ	105	25.6
3. ผู้แทนศาสนา	39	9.5
4. ผู้แทนหน่วยงานที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ	92	22.4
5. ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน	86	21.0
6. อื่น ๆ ได้แก่ ตัวแทนครอบครัว	2	0.5

จากตารางที่ 52 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่ากรรมการชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านควรมาจากผู้แทนผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.6 รองลงมาเป็นผู้แทนหน่วยงานที่ช่วยเหลือผู้สูงอายุ ร้อยละ 22.4 และผู้แทนกรรมการหมู่บ้านและผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน ร้อยละ 21.0 เท่ากัน

ตารางที่ 53 แสดงความคิดเห็นของผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนต่อที่มีของงบประมาณที่จะใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน

ที่มาของงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1. องค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)	82	65.6
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ	35	28.0
3. การขอบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	6	4.8
4. จากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ พัฒนาชุมชนเงินอุดหนุนจากภาครัฐ	2	1.6
รวม	125	100.0

จากตารางที่ 53 พบว่า ผู้นำชุมชนและกรรมการชุมชนเห็นว่าที่มาของงบประมาณที่จะนำมาใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุควรมาจากองค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.6 รองลงมาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ 28.0

4.2 แนวทางส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตเสนอโดยเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ อบ.ต.

การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเสนอโดยเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ของ อบ.ต. ดังตารางที่ 54-70

ตารางที่ 54 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานเกี่ยวกับความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้และ ข้อมูลข่าวสาร

ความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสาร	จำนวน	ร้อยละ
1. จำเป็นมากที่สุด	36	33.3
2. จำเป็นมาก	40	37.0
3. จำเป็นปานกลาง	27	25.0
4. จำเป็นน้อย	2	1.9
5. ไม่มีความจำเป็น	3	2.8
รวม	108	100.0

จากตารางที่ 54 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเจ้าหน้าที่ของ อบต. มีความเห็นว่ามีความจำเป็นมากที่สุดที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาเห็นว่าจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 33.3 และจำเป็นปานกลาง ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 55 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อความจำเป็นในการสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ

การสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือ	จำนวน	ร้อยละ
1. จำเป็นมากที่สุด	36	33.3
2. จำเป็นมาก	40	37.0
3. จำเป็นปานกลาง	27	25.0
4. จำเป็นน้อย	2	1.9
5. ไม่จำเป็น	3	2.8
รวม	108	100.0

จากตารางที่ 55 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. เห็นว่า การสอนผู้สูงอายุให้รู้หนังสือมีความจำเป็นมาก คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาเห็นว่าจำเป็นมากที่สุด ร้อยละ 33.3 และจำเป็นปานกลาง ร้อยละ 25.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 56 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสถานที่ที่ควรจัดสอนอ่านเขียนแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่ที่ควรจัดสอนอ่าน เขียน	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	50	48.5
2. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	15	14.6
3. บ้านผู้เฒ่าเรียน	12	11.7
4. โรงเรียนในชุมชน	14	13.6
5. อื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.ตำบล ศาลากลางหมู่บ้าน สถานที่เดินทางไปมาสะดวก ฯลฯ	12	11.7
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 56 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. เห็นว่า สถานที่ที่ควรจัดกิจกรรมในชุมชนมากที่สุด คือ ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 48.5 รองลงมาเป็นบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 14.6 และโรงเรียนในชุมชนร้อยละ 13.6ตามลำดับ

ตารางที่ 57 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญ

การเรียนรู้ กศน. สายสามัญของผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรสนับสนุนมากที่สุด	32	31.1
2. ควรสนับสนุนมาก	33	32.0
3. ควรสนับสนุนปานกลาง	30	29.1
4. ควรสนับสนุนน้อย	3	2.9
5. ไม่จำเป็นต้องสนับสนุน	5	4.9
รวม	103	100.0

จากตารางที่ 57 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่าควรสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้เรียนต่อการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญต่าง ๆ มาก คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาเห็นว่าควรสนับสนุนมากที่สุดร้อยละ 31.1 และควรสนับสนุนปานกลาง ร้อยละ 29.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 58 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อสถานที่ที่ควรจัดสอน กศน. สายสามัญแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่สอน กศน.สายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	38	38.4
2. โรงเรียนในชุมชน	26	26.3
3. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	11	11.1
4. บ้านผู้เฒ่าเรียน	12	12.1
5. อื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.ตำบล ศาลากลางหมู่บ้าน สถานที่สะดวกระหว่างผู้เรียน – ผู้สอน	12	12.1
รวม	99	100.0

จากตารางที่ 58 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่า สถานที่ที่ควรจัดสอน กศน.สายสามัญระดับชั้นต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 38.4 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 26.3 และบ้านผู้เฒ่าเรียนร้อยละ 12.1 นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.ตำบล และศาลากลางหมู่บ้านอีก ร้อยละ 12.1

ตารางที่ 59 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อการจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ

การฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. ควรจัดมากที่สุด	31	29.5
2. ควรจัดมาก	43	41.0
3. ควรจัดปานกลาง	28	26.7
4. ควรจัดน้อย	2	1.9
5. ไม่ควรจัด	1	1.0
รวม	105	100.0

จากตารางที่ 59 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุมาก คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาควรจัดมากที่สุด ร้อยละ 29.5 และควรจัดปานกลาง ร้อยละ 26.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 60 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดอบรมแก่ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทวิชาชีพที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. การทำไร่นาสวนผสม	26	22.2
2. การปลูกผลไม้ให้ได้อายุมากขึ้น	14	12.0
3. การทำนาให้ได้ผลผลิตมากขึ้น	18	15.4
4. การทำปุ๋ยใช้เองโดยไม่พึ่งปุ๋ยเคมี	59	50.4
5. การขายผลผลิต/การหาตลาด	6	5.1
6. การทำอาชีพเสริมที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น	5	4.3
7. การจัดสวน	25	21.4
8. การแกะสลักไม้	12	10.4
9. การทำผลไม้แช่อิ่ม	18	15.4
10. การทำหีบห่อผลผลิตให้สวยงาม	18	15.4
11. การทำอาหารคาวหวาน	31	26.5
12. การทอผ้า	11	9.4
13. การทำยาสมุนไพร	44	37.6
14. การวางแผนโบราณ	20	17.1

ตารางที่ 60 (ต่อ)

ประเภทวิชาชีพที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
15.อื่น ๆ ได้แก่ การดูแลสุขภาพ การสานกระเป๋าสั้นพลาสติก ศิลปะประดิษฐ์	3	2.6

จากตารางที่ 60 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. ส่วนใหญ่เห็นว่าประเภทของวิชาชีพที่ควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ การทำปุ๋ยใช้เองโดยไม่พึ่งปุ๋ยเคมีคิดเป็นร้อยละ 50.4 รองลงมาเป็นการทำยาสมุนไพร ร้อยละ 37.6 การทำอาหารคาวหวาน ร้อยละ 26.5 การทำไร่นาสวนผสม ร้อยละ 22.2 และการจัดสวน ร้อยละ 21.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 61 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสถานที่ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่ที่ควรจัดอบรมอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
1. ศาลาวัด	43	47.3
2. โรงเรียนในชุมชน	20	21.9
3. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	13	14.3
4. บ้านผู้เฒ่าเรียน	4	4.4
5. อื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศาลากลางหมู่บ้าน อาคารอเนกประสงค์ กศน.ตำบล ฯลฯ	11	12.1
รวม	91	100.0

จากตารางที่ 61 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและอบต. เห็นว่า สถานที่ที่ควรจัดอบรมวิชาชีพแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 21.9 และบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 14.3 นอกจากนี้ยังมีสถานที่อื่น ๆ ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศาลากลางหมู่บ้าน อาคารอเนกประสงค์ และ กศน.ตำบลอีกร้อยละ 12.1

ตารางที่ 62 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และ อบต.ต่อประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ควรจัดให้กับผู้สูงอายุ

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. การทำไร่ ทำนา ทำสวนให้ได้ผลดี	3.70	1.07	มาก
2. ราคาสินค้าการเกษตร	3.65	1.00	มาก
3. การใช้ปุ๋ยใช้ยาฆ่าแมลง	3.48	1.14	ปานกลาง
4. อาชีพต่าง ๆ เพื่อเพิ่มรายได้	4.01	0.94	มาก
5. การดูแลสุขภาพ	4.46	0.79	มาก
6. การออกกำลังกาย	4.34	0.79	มาก
7. การปรุงอาหาร	3.97	0.93	มาก
8. ข่าวการเมืองการปกครอง	3.48	1.07	ปานกลาง
9. ดนตรี/เพลง	3.77	1.13	มาก
10. ศิลปวัฒนธรรม	3.95	0.92	มาก
11. ศาสนา การปฏิบัติตามแนวทางศาสนา	4.20	0.83	มาก
12. กีฬาประเภทต่าง ๆ	3.72	0.99	มาก
13. สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ	4.41	0.73	มาก
14. ข่าวสารเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ	3.79	0.90	มาก
15. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง	4.45	0.73	มาก
รวม	3.96	0.93	มาก

จากตารางที่ 62 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นด้วยกับประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสารในภาพรวมควรจัดให้กับผู้สูงอายุ ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ควรจัดให้แก่ผู้สูงอายุในระดับมากข้อที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ข้อ 5 การดูแลสุขภาพ ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ข้อ 15 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง ($\bar{X} = 4.45$) ข้อ 13 สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ ($\bar{X} = 4.41$) ข้อ 6 การออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.34$) และข้อ 11 ศาสนาและการปฏิบัติตามแนวทางศาสนา ($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

ตารางที่ 63 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อวิธีการที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

วิธีการเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. การบรรยายโดยวิชาการ	28	23.9
2. การศึกษาดูงานของจริง	47	40.2
3. การรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ	30	25.6
4. การจัดฝึกอบรม	44	37.6
5. การเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ	20	17.1
6. การจัดนิทรรศการ	14	12.0

จากตารางที่ 6 3 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่าวิธีการที่ควรเผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ การศึกษาดูงานของจริง คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมาเป็นการจัดฝึกอบรม ร้อยละ 37.6 และการรับความรู้จากแหล่งเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ ร้อยละ 25.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 64 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และ อบต. ต่อสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดบรรยายหรือฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุ

สถานที่สำหรับถ่ายทอดความรู้	จำนวน	ร้อยละ
1. โรงเรียนในชุมชน	31	26.1
2. บ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน	6	5.0
3. ศาลาวัด	42	35.3
4. ศูนย์ กสน. อำเภอหรือตำบล	17	14.3
5. ศาลาประชาคม	23	19.3
รวม	119	100.0

จากตารางที่ 64 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับจัดฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศาลาวัด คิดเป็นร้อยละ 35.3 รองลงมาเป็นโรงเรียนในชุมชน ร้อยละ 26.1 และศาลาประชาคม ร้อยละ 19.3ตามลำดับ

ตารางที่ 65 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อสื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิทยุ	52	44.4
2. โทรทัศน์	63	53.8
3. เทปเสียง	21	17.9
4. วีดิทัศน์	18	15.4
5. คอมพิวเตอร์	10	8.5
6. หนังสือพิมพ์	9	7.7
7. นิตยสาร/วารสาร	8	6.8
8. หนังสือ	6	5.1
9. สื่อพื้นบ้าน (เช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ)	32	27.4

จากตารางที่ 65 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่า สื่อที่ควรใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาเป็นสื่อวิทยุ ร้อยละ 44.4 และสื่อพื้นบ้าน เช่น ลิเก ลำตัด หมอลำ ร้อยละ 27.4

ตารางที่ 66 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัด	จำนวน	ร้อยละ
1. ห้องสมุด	31	26.1
2. พิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน	29	24.8
3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	53	45.3
4. ลานกีฬาชุมชน	27	23.5
5. ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	52	44.5
6. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	40	34.2

จากตารางที่ 66 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่าประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรจัดให้มีในชุมชน เพื่อใช้เผยแพร่ความรู้แก่ผู้สูงอายุมากที่สุด คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมาเป็นศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร้อยละ 44.5 และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 34.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 67 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อวิธีการทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ประเภทความรู้ข้อมูลข่าวสาร	$\bar{X}$	S.D	ความหมาย
1. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้	4.19	0.65	มาก
2. ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุทราบว่าในชุมชนมีการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ	4.23	0.57	มาก
3. จัดให้มีกิจกรรมชุมชนที่ดูแลเรื่องกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยตรง	4.28	0.56	มาก
4. จัดให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้านเป็นรายปี	4.17	0.67	มาก
5. หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดสรรงบประมาณให้ตามแผนพัฒนาผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน	4.25	0.67	มาก
6. จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.36	0.69	มาก
7. กรรมการที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ	4.31	0.65	มาก
8. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้หลาย ๆ ประเภทในชุมชน	4.24	0.68	มาก
9. การจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุในแต่ละตำบลและหมู่บ้าน	4.28	0.66	มาก
10. หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	4.34	0.57	มาก
11. ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน	4.16	0.70	มาก
12. ควรมีการติดตามผลการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในแต่ละตำบล	4.21	0.71	มาก
13. ควรจัดให้มีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมผู้สูงอายุเป็นรายปี	4.12	0.77	มาก
14. ควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายระหว่างชมรมผู้สูงอายุแต่ละชุมชนและตำบล	4.25	0.73	มาก
รวม	4.24	0.66	มาก

จากตารางที่ 67 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นด้วยในระดับมากต่อทุกวิธีการในภาพรวม ($\bar{X} = 4.24$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า วิธีการที่ทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้อย่างต่อเนื่องที่ได้คะแนนสูงสุดคือ ข้อ 6 จัดให้มีชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.36$)

รองลงมาคือ ข้อ 10 หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ($\bar{X} = 4.34$) ข้อ 7 กรรมการที่รับผิดชอบควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.31$) ข้อ 3 จัดให้มีการรวมชมชนที่ดูแลเรื่องกิจกรรมของผู้สูงอายุโดยตรงและ ข้อ 9 จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุในแต่ละตำบลและหมู่บ้าน ($\bar{X} = 4.28$) เท่ากัน

ตารางที่ 68 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อหน่วยงานที่ควรดูแลกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน

หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลกิจกรรมระดับตำบลและหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. อบต.	60	63.8
2. กศน.	28	29.6
3. เกษตร	4	4.3
4. อื่น ๆ ได้แก่ สาธารณสุข สถานีอนามัย ฯลฯ	2	2.1
รวม	94	100.0

จากตารางที่ 68 พบว่า เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและอบต.เห็นว่าหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบดูแลกิจกรรมระดับตำบลและหมู่บ้านมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คิดเป็นร้อยละ 63.8 รองลงมาเป็น กศน. ในชุมชนร้อยละ 29.8

ตารางที่ 69 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต. ต่อองค์ประกอบของกรรมการชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

องค์ประกอบกรรมการชมรมผู้สูงอายุในหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้แทนกรรมการหมู่บ้าน	75	64.1
2. ผู้แทนผู้สูงอายุ	77	65.8
3. ผู้แทนศาสนา	35	29.9
4. ผู้แทนหน่วยงานที่ช่วยดูแลผู้สูงอายุ	62	53.0
5. ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน	64	54.7

จากตารางที่ 69 พบว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่าผู้แทนกรรมการชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านควรมาจากผู้แทนผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.8 รองลงมาเป็นผู้แทนกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 64.1 ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในระดับตำบลและหมู่บ้าน ร้อยละ 54.7 และผู้แทนหน่วยงานที่ช่วยดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ 53.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 70 แสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานและ อบต.ต่อที่มาของงบประมาณที่จะใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุในระดับตำบลและหมู่บ้าน

ที่มาของงบประมาณ	จำนวน	ร้อยละ
1. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	77	57.0
2. หน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ	46	34.1
3. การขอบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	10	7.4
4. จากแหล่งอื่น ๆ ได้แก่ มุมส่งเสริมการอ่านสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน	2	1.5
รวม	135	100.0

จากตารางที่ 70 พบว่าเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ อบต. เห็นว่า ที่มาของงบประมาณที่ใช้ส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุควรมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลผู้สูงอายุ ร้อยละ 34.1

ตอนที่ 5 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (วัตถุประสงค์วิจัยข้อ 4)

5.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อยกร่างแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ

5.2 แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (ปรับตามข้อเสนอผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)

5.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเพื่อยกร่างแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1, 2, และ 3 (วัตถุประสงค์ข้อ 1 เพื่อศึกษาสภาพการรับรู้และข้อมูลข่าวสารของผู้สูงอายุในปัจจุบัน ข้อ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุต่อประเภทของความรู้และข้อมูลข่าวสารวิธีการและแนวทางที่จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตข้อ 3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อแนวทางที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตหรือได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต) ข้อมูลทั้งหมดนำมาสังเคราะห์และยกร่างเป็นแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สรุปข้อมูลแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ
(จากกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม)

ประเด็น	ผู้สูงอายุ		ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน	หน่วยงานเกี่ยวข้อง
1. ความจำเป็นที่ผู้สูงอายุต้องได้รับความรู้ ข่าวสาร			จำเป็นมาก 33.6% จำเป็นปานกลาง 30.6% จำเป็นมากที่สุด 21.6%	37.0% จำเป็นมาก 33.3% จำเป็นมากที่สุด 25.0% จำเป็นปานกลาง
2. ความจำเป็นให้ผู้สูงอายุรู้หนังสือ	จำเป็นมาก 40.3% ปานกลาง 19.6% มากที่สุด 14.8%		จำเป็นมาก 33.6% จำเป็นปานกลาง 30.6% จำเป็นมากที่สุด 21.6%	37.0% มาก 33.3% มากที่สุด 25.0% ปานกลาง
3. สถานที่ที่ควรจัดกิจกรรมแก่ผู้สูงอายุ	ศาลาวัด 35.4% โรงเรียนชุมชน 28.1% บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่ 16.7%		ศาลาวัด 38.4% โรงเรียนชุมชน 30.8% บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่ 25.0%	ศาลาวัด 48.5% โรงเรียนชุมชน 14.6% บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่ 13.6%
3.1 ช่วงเวลาสอนหนังสือผู้สูงอายุ	เสาร์หรืออาทิตย์ 32.4% เย็นวันธรรมดา 24.3% บางวัน เย็นวันธรรมดา 23.4% ทุกวัน			
4. ความจำเป็นในการให้ผู้สูงอายุศึกษา กศน. สายสามัญประถม มัธยม	มาก 32.0% ปานกลาง 18.8% มากที่สุด 18.8%		ควรสนับสนุนมาก 32.6% ปานกลาง 29.7% มากที่สุด 21.0%	ควรส่งเสริมมาก 32.0% ควรส่งเสริมมากที่สุด 31.1% ควรส่งเสริมปานกลาง 29.1%
5. สถานที่จัดสอน กศน.สายสามัญ	ศาลาวัด 33.7% โรงเรียน 32.0%		โรงเรียนในชุมชน 43.0% ศาลาวัด 30.8% บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่ 15.0%	ศาลาวัด 38.4% โรงเรียนในชุมชน 26.3% ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน/ ศาลากลางหมู่บ้าน 12.1% บ้านผู้เรียน 12.1%
6. ความจำเป็นในการจัดฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ	มาก 33.4% ปานกลาง 22.3% มากที่สุด 19.6%		ควรจัดมาก 35.9% ปานกลาง 29.0% มากที่สุด 24.4%	ควรจัดมาก 41.0% ควรจัดมากที่สุด 24.5%

ประเด็น	ผู้สูงอายุ	ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน	หน่วยงานเกี่ยวข้อง
7.วิชาชีพที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุ	อาหารที่เหมาะสมแก่ 42.4% ท้องถิ่น 39.1% ทำยาสมุนไพร 24.7% นวดแผนโบราณ 20.6% ไร่นาสวนผสม 19.0% ปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง	ทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง 12.3% ไร่นาสวนผสม 11.6% นวดแผนโบราณ 11.4% ผลไม้แช่อิ่ม 11.2% ทอผ้า 7.4%	การทำปุ๋ยใช้เอง 50.4% การทำยาสมุนไพร 37.6% อาหารคาวหวาน 26.5% ไร่นาสวนผสม 32.2%
8.สถานที่จัด กศน.สายสามัญ	ศาลาวัด 31.9% โรงเรียนชุมชน 24.6% บ้านกำนัน/ผู้ใหญ่ 21.6%	ศาลาวัด 28.8% โรงเรียนชุมชน 22.7% ชมรมผู้สูงอายุ/ 22.7% ศาลาอเนกประสงค์	ศาลาวัด 47.3% โรงเรียนชุมชน 21.9%
9.ประเภทของความรู้ข้อมูลข่าวสารที่ควรจัดให้ผู้สูงอายุ	-การดูแลสุขภาพ 4.0% -ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง 3.9% -สวัสดิการที่รัฐจัดให้ 3.9% -อาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ 3.7% -การปฏิบัติตามแนวศาสนา 3.7% -การออกกำลังกาย 3.7%	-ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง 4.5% -การดูแลสุขภาพ 4.4% -สวัสดิการที่รัฐจัดให้ 4.4% -การออกกำลังกาย 4.4% -การปฏิบัติตามแนวศาสนา 4.3% -อาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ 4.2%	-การดูแลสุขภาพ 4.5% -ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง 4.5% -สวัสดิการที่รัฐจัดให้ผู้สูงอายุ 4.4% -การออกกำลังกาย 4.3% -การปฏิบัติตามแนวศาสนา 4.2% -อาชีพเพื่อมีรายได้ 4.1%
10.วิธีการที่ควรให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ		-ฝึกอบรม 26.8% -ศึกษาดูงานของจริง 24.4% -บรรยายโดยวิทยากร 17.6% -ผ่านสื่อต่าง ๆ 13.2% -จากแหล่งเรียนรู้ 10.8%	-ศึกษาดูงานของจริง 40.2% -ฝึกอบรม 37.6% -จากแหล่งเรียนรู้ 25.6% -บรรยายโดยวิทยากร 23.9%
11.สถานที่ที่ควรจัดให้ความรู้	-ศาลาวัด 33.7% -โรงเรียนในชุมชน 32.0%	-ศาลาประชาคม 30.8% -ศาลาวัด 25.2% -โรงเรียนในชุมชน 23.6%	-ศาลาวัด 35.3% -โรงเรียนในชุมชน 26.1% -ศาลาประชาคม 19.3%

ประเด็น	ผู้สูงอายุ	ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน	หน่วยงานเกี่ยวข้อง
12.สื่อเผยแพร่ความรู้	-โทรทัศน์ 54.9% -วิทยุ 52.3% -หอกระจายข่าว 35.2% -บรรยาย 25.3% โดยวิทยากร -หนังสือพิมพ์ 23.4%	-โทรทัศน์ 28.3% -วิทยุ 20.7% -วีดิทัศน์ 11.0% -เทปเสียง 8.7% -หนังสือพิมพ์ 6.7%	-โทรทัศน์ 53.8% -วิทยุ 44.4% -สื่อพื้นบ้าน 27.4%
12.1 ช่วงเวลาที่ผู้สูงอายุ ชอบรับชม/ฟังวิทยุ/ โทรทัศน์	5 โมงเย็น-1ทุ่ม 31.3% ตี 5-6 โมงเช้า 26.8% 9 โมง-เที่ยง 21.1% หลัง 3 ทุ่มไปแล้ว 12.5%		
13.ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ ควรจัดในชุมชน	-ศูนย์การชุมชน 35.9% -ศูนย์ภูมิปัญญา 28.4% -ห้องสมุด 20.6%	-หอกระจายข่าว 24.9% ประจำหมู่บ้าน -ศูนย์การเรียนรู้ 24.2% -ศูนย์ภูมิปัญญา 19.0%	-ศูนย์การเรียนรู้ 45.3% ชุมชน -ศูนย์ภูมิปัญญา 44.5% ท้องถิ่น -หอกระจายข่าว 34.2% ประจำหมู่บ้าน -ห้องสมุด 26.1%
14.กิจกรรมที่ควรจัดให้มี ในแหล่งเรียนรู้	-การฝึกอบรม 49.7% วิชาชีพต่างๆ -การสอน กศน. 32.3% ระดับ ป.6,ม.3,ม.6 -การสอนอ่าน-เขียน 25.8% -จัดบรรยายให้ 21.1% ความรู้ต่างๆ -เป็นแหล่งหนังสือ 18.8% และสื่อต่าง ๆ -จัดนิทรรศการ 16.5%		
15.หน่วยงานที่ควร รับผิดชอบดูแลกิจกรรม ผู้สูงอายุ		-อบต. 40.6% -พัฒนาชุมชน 27.5% -กศน. 22.5%	-อบต. 63.8% -กศน. 29.8%

ประเด็น	ผู้สูงอายุ	ผู้นำชุมชน/กรรมการชุมชน	หน่วยงานเกี่ยวข้อง
16.กรรมการในชมรมผู้สูงอายุควรมาจาก		-ผู้แทนผู้สูงอายุ 25.6% -ผู้แทนหน่วยงาน 22.4% -ผู้แทนกรรมการ 21.0%	-ผู้แทนผู้สูงอายุ 65.8% -ผู้แทนกรรมการ 64.1% หมู่บ้าน -ผู้แทนหน่วยงาน 54.7%
17.งบประมาณสำหรับส่งเสริมกิจกรรมผู้สูงอายุควรมาจาก		-อบต. 65.6% -หน่วยงาน 28.0%	-อบต. 57.0% -หน่วยงานที่รับผิดชอบ 34.1%
18. วิธีการที่จะให้ผู้สูงอายุเรียนรู้เสมอ/ต่อเนื่องตลอดชีวิต	1) ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุสม่ำเสมอ (4.14) 2) ประชาสัมพันธ์ให้รู้ว่าการจัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุ (4.13) 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดงบประมาณสำหรับกิจกรรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน (4.11) 4) จัดให้มีกรรมการชุมชนที่ดูแลกิจกรรมผู้สูงอายุโดยตรง (4.09) 5) ให้มีชมรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน (4.05) 6) ให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้าน (4.02) 7) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ (4.02)	1) ให้มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุของตำบลและหมู่บ้าน (4.43) 2) ให้มีชมรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน (4.35) 3) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดงบประมาณสำหรับกิจกรรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน (4.34) 4) ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ (4.33) 5) จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานผู้สูงอายุแต่ละตำบล/หมู่บ้าน (4.33)	1) ให้มีชมรมผู้สูงอายุแต่ละหมู่บ้าน (4.36) 2) หน่วยงานที่รับผิดชอบประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งรัฐและเอกชนจัดกิจกรรมผู้สูงอายุ (4.34) 3) ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุสม่ำเสมอ (4.31) 4) จัดให้มีกรรมการชุมชนที่ดูแลกิจกรรมผู้สูงอายุโดยตรง (4.28) 5) จัดให้มีการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานผู้สูงอายุแต่ละตำบล/หมู่บ้าน (4.28)

ร่างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

การรู้หนังสือ	การศึกษาสายสามัญ	การจัดอบรมวิชาชีพ	ความรู้ข้อมูลข่าวสาร	แหล่งการเรียนรู้
ความจำเป็น จำเป็นมาก (40.3%) มากที่สุด (14.8%)	ความจำเป็น จำเป็นมาก (32%) มากที่สุด (18.8%)	ความจำเป็น มาก (33.6%) มากที่สุด (21.6%)	ความจำเป็น มาก (33.6%) มากที่สุด (21.6%)	ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ ควรมีในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น หอกระจายข่าว ห้องสมุด
สถานที่ ศาลาวัด โรงเรียนในชุมชน	ระดับชั้น ป.6 (22.7%) ม.ต้น (15.6%)	วิชาที่ต้องการ ปัจจุบันหรือใช้เองอาหาร ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ยาสมุนไพร นวดแผน โบราณ ไร่นาสวนผสม อาหาร ขนม	ประเภทข้อมูลข่าวสาร การดูแลสุขภาพ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยตรง สวัสดิการจากรัฐ อาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ การปฏิบัติตามแนว ศาสนา การออกกำลังกาย	กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้ -ฝึกอบรมวิชาชีพ -สอน กศน.สายสามัญ ระดับ ป.6 ม.3 ม.6 -สอนอ่าน-เขียน -จัดบรรยายให้ความรู้ ด้านต่างๆ -เป็นแหล่งหนังสือ/สื่อ ต่าง ๆ สำหรับกันคว้า -จัดนิทรรศการ
เวลา เสาร์หรืออาทิตย์ ตอนเย็นวันธรรมดาบาง วัน	สถานที่ ศาลาวัด โรงเรียนในชุมชน	สถานที่ ศาลาวัด โรงเรียนในชุมชน		
	เวลา ตอนเย็นวันธรรมดาบาง วัน เสาร์หรืออาทิตย์			

การรู้หนังสือ	การศึกษาสายสามัญ	การจัดอบรมวิชาชีพ	ความรู้ข้อมูลข่าวสาร	แหล่งการเรียนรู้
			วิธีให้ความรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานของจริง บรรยายโดยวิทยากร สื่อต่าง ๆ จากแหล่งเรียนรู้ สถานที่ ศาลาวัด โรงเรียนในชุมชน สื่อ โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว วิทยากร หนังสือพิมพ์ เวลาอบรม/สูง 17.00-19.00 น. 05.00-06.00 น. 09.00-12.00 น. 21.00 เป็นต้นไป	

5.2 แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (ปรับหลังจากได้
ข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)

ผู้วิจัยได้นำร่างแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ (ดังหัวข้อ 5.1)
เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่าน ในการสัมมนาระดมความคิดเห็นเพื่อประเมินความเป็นไปได้และรับ
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงร่าง
แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ ได้แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ผู้สูงอายุ
ฉบับปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ดังนี้

เสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ(ปรับหลังจากรับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)

การเรียนรู้หนังสือ	การศึกษาสายสามัญ	การจัดอบรมวิชาชีพ	ความรู้ข้อมูลข่าวสาร	แหล่งการเรียนรู้
ความจำเป็น - จำเป็นมาก (40.3%) - มากที่สุด (14.8%) เหตุผล - เป็นทักษะที่จำเป็นในการรับความรู้ สถานที่ - ศาลาวัด - ศูนย์ กศน.ตำบล - โรงเรียนในชุมชน เวลา - เสาร์หรืออาทิตย์ - ตอนเย็นวันธรรมดาบางวัน	ความจำเป็น - จำเป็นมาก (32%) - มากที่สุด (18.8%) เหตุผล - ระดับการศึกษาใช้ในการประกอบอาชีพได้ ระดับชั้น - ป.6 (22.7%) - ม.ต้น (15.6%) สถานที่ - ศูนย์ กศน. ตำบล - ศาลาวัด - โรงเรียนในชุมชน	ความจำเป็น - มาก (33.6%) - มากที่สุด (21.6%) เหตุผล - ผู้สูงอายุจำนวนมากยังต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้	ความจำเป็น - มาก (33.6%) - มากที่สุด (21.6%) ประเภทข้อมูลข่าวสาร - การดูแลสุขภาพ - ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง - สวัสดิการจากรัฐ - อาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ - การปฏิบัติตามแนวศาสนา - การออกกำลังกาย - กิจกรรมนันทนาการ	ประเภทแหล่งเรียนรู้ที่ควรมีในชุมชน - ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน - ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ประเพณีวัฒนธรรม) (ในศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่นต้องมีการจัดการความรู้ คือ รวบรวมองค์ความรู้ จัดในรูปแบบสื่อต่าง ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่) - หอกระจายข่าว - ห้องสมุด - พิพิธภัณฑ์ - สวนสมุนไพร

เนื้อหา	เวลา	วิชาที่ต้องการ	ประชาสัมพันธ์	กิจกรรมในแหล่งเรียนรู้
- ไม่ควรเป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุนำมาให้อ่าน-เขียน	- ตอนเย็นวันธรรมดาบางวัน (5-6 โมงเย็น) - เสาร์หรืออาทิตย์	- อาชีพเสริมที่เหมาะสมกับท้องถิ่นและใช้วัสดุในท้องถิ่นได้ - อาหารขนมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น - ยาสมุนไพร นวดแผนโบราณ - ไร่นาสวนผสม - ปู่ยธรรมชาติใช้เอง - ปลุกผักปลอดสารพิษ - จักสาน - อาหารเพื่อสุขภาพ	- ต้องแจ้งให้ผู้สูงอายุรู้โดยเร็ว ทัวถึง และชัดเจน	- ฝึกอบรมวิชาชีพ - สอน กศน.สายสามัญระดับ ป.6 ม.3 ม.6 - สอนอ่าน-เขียน - จัดบรรยายให้ความรู้ด้านต่างๆ - เป็นแหล่งหนังสือ/สื่อต่าง ๆ สำหรับค้นคว้า - จัดนิทรรศการ - ประกวดอาชีพ - ฟังเทศน์ ฟังธรรม - กีฬา - ลีลาศ รำวง - กิจกรรม - สาธารณประโยชน์
เสนอแนะ - ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ลิ้มหนังสือ ก่อนจัดควรมีการสำรวจจำนวนในแต่ละหมู่บ้านให้แน่นอนรวมทั้งสำรวจความต้องการเรียน	เสนอแนะ - ควรมีการสำรวจจำนวนผู้ต้องการเรียนในแต่ละหมู่บ้าน	สถานที่ - ศาลาวัด - โรงเรียนในชุมชน	วิธีให้ความรู้ - ฝึกอบรม - ศึกษาดูงานของจริง - บรรยายโดยวิทยากร - จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุ - สื่อต่าง ๆ รวมทั้งเสียงตามสายและหอกระจายข่าว - จากแหล่งเรียนรู้ - การให้ความรู้ที่วัด/เวลาผู้สูงอายุไปทำบุญ	
		วิธีการ - อบรม - สาธิต - ลงมือปฏิบัติ		

เสนอแนะ

- ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลต่าง ๆ ทางเสียงตามสาย วิทยุ

สื่อ

- โทรทัศน์
- วิทยุ
- วิทยุชุมชน
- หอกระจายข่าว (ควรเปิดช่วงเช้าและเย็นให้มีเพลงธรรมะ และข่าวที่น่าสนใจ
- วิทยากร
- หนังสือพิมพ์
- เสียงตามสาย

สถานที่

- ศาลาวัด
- ศูนย์ กศน. ตำบล
- โรงเรียนในชุมชน

เวลารับสมัคร/ฟัง

- 17.00-19.00 น.
- 05.00-06.00 น.
- 09.00-12.00 น.
- 21.00 เป็นต้นไป

วิธีให้ความรู้

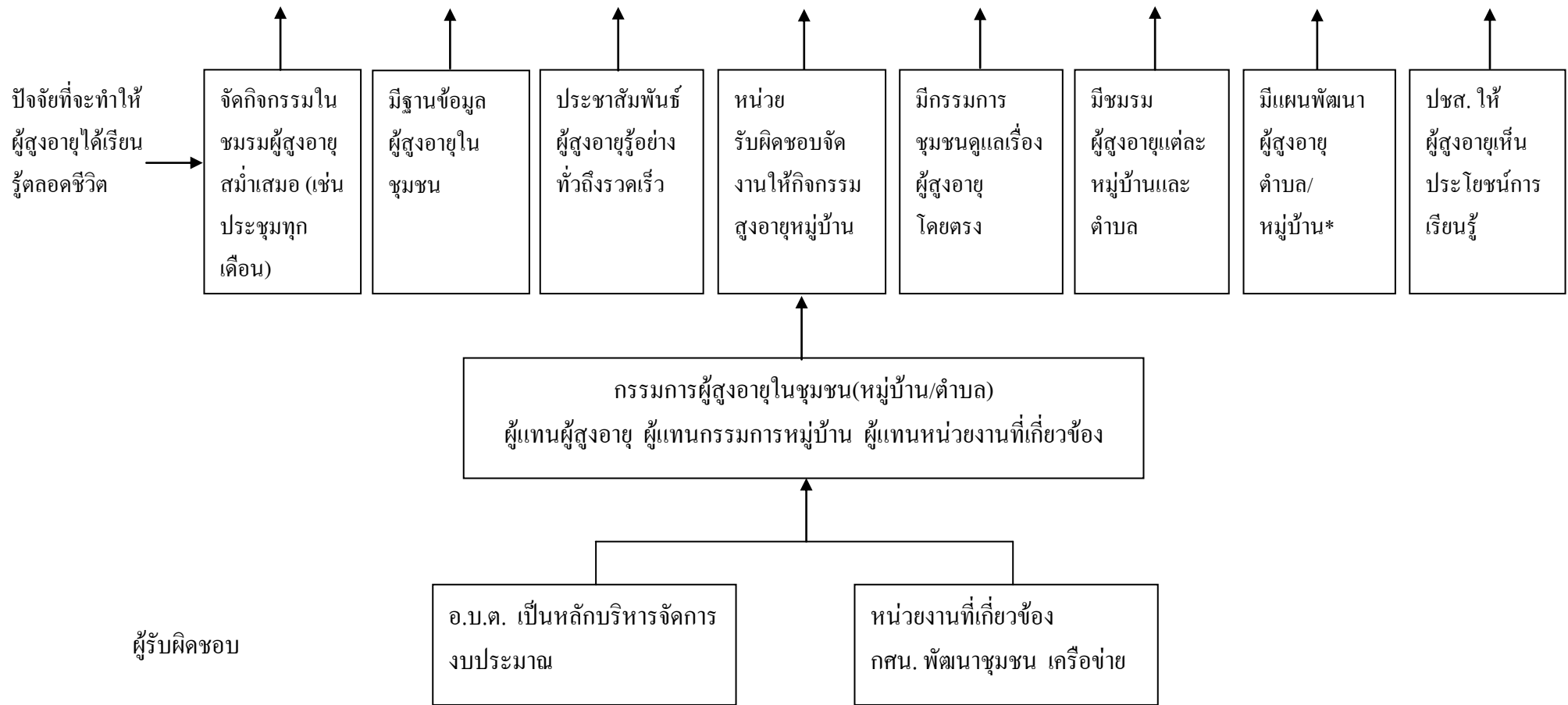
- จัดระบบกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ชัดเจน แน่นนอน
- กำหนดตารางกิจกรรม เช่น วันพุธบรรยาย สุขภาพ วันพฤหัสบดี กิจกรรมนันทนาการ
- มีกิจกรรมจัดการความรู้
- กิจกรรมต้องเกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุและให้ผู้สูงอายุเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่เขา

ผู้ดูแล

- เป็นรูปคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยตัวแทนกรรมการชุมชน ตัวแทนผู้สูงอายุและตัวแทนหน่วยงาน

งบประมาณ

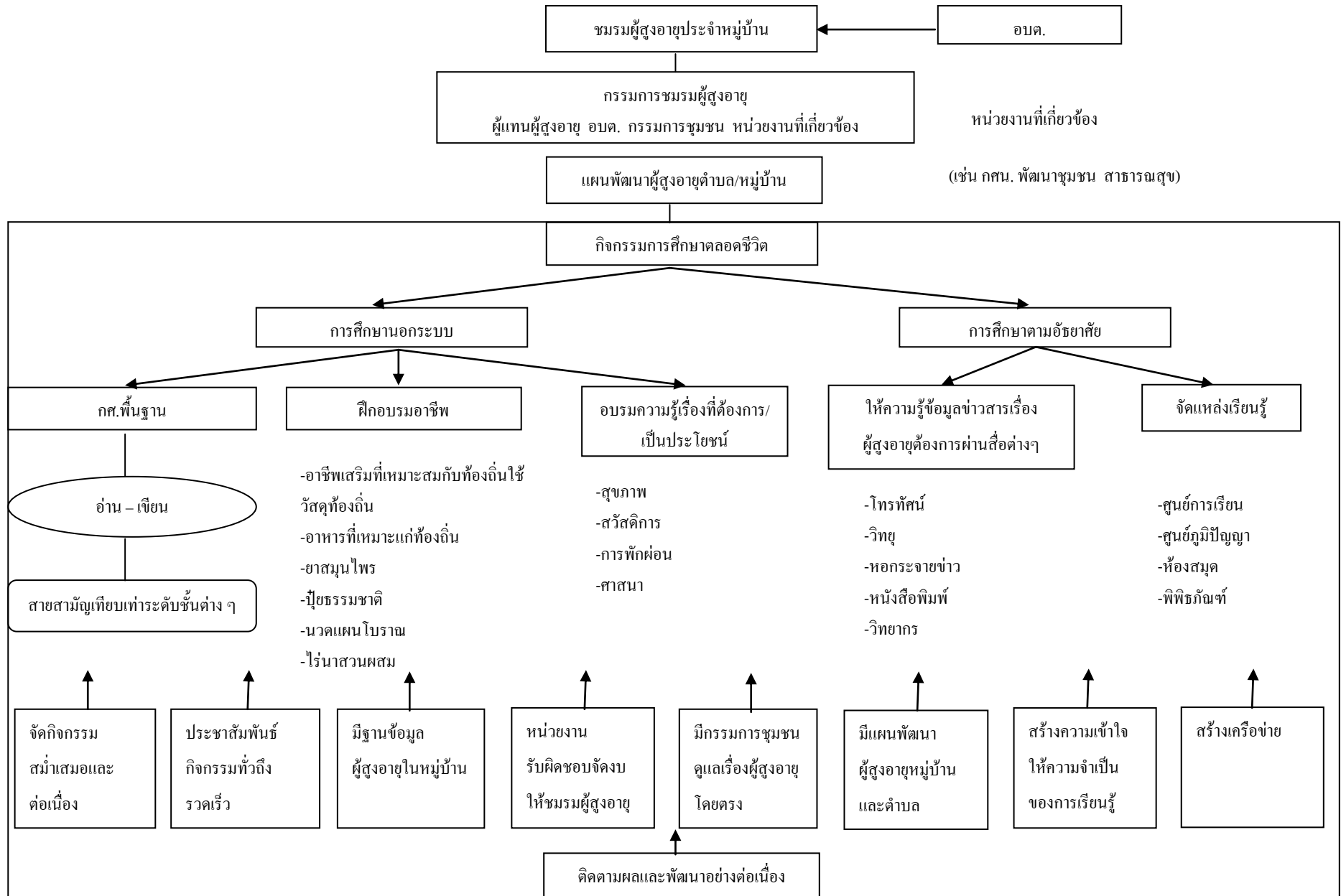
- ขอรับการสนับสนุนจาก อบต. เป็นหลัก นอกจากนั้น กศน. หน่วยงานรัฐ เอกชน ชุมชน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

* แต่ละหมู่บ้านมีชมรมผู้สูงอายุและมีแผนพัฒนาผู้สูงอายุที่ชัดเจน จากนั้นแต่ละหมู่บ้านควรมีการดำเนินการอย่างจริงจัง โดย อบต. เป็นผู้ส่งเสริมหลัก

แนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งปรับปรุงล่าสุดตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ 15 ท่านแล้ว มีรายละเอียดโดยสรุปจากแผนภูมิดังนี้

1. ควรจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน (ในช่วงแรกอาจเป็นระดับตำบลแล้วค่อยๆ ต่อมาในแต่ละหมู่บ้าน)
2. หน่วยงานหลักที่ควรรับผิดชอบดูแลชมรมผู้สูงอายุ (เช่น การสนับสนุนทุน (วัสดุอุปกรณ์ เจ้าหน้าที่ประสานงาน ฯลฯ) ควรจะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และมีเจ้าหน้าที่ของ อบต. 1 คน เป็นผู้ดูแลชมรมผู้สูงอายุ นอกจากนั้น มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ให้การสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น หน่วยงานการศึกษาออกโรงเรียน พัฒนาชุมชน สาธารณสุข เกษตรและอื่นๆ รวมทั้งภาคเอกชนเช่น องค์กร มูลนิธิ สถานประกอบการกลุ่มต่างๆ เป็นต้น
3. มีการจัดตั้งคณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุ ประจำตำบลและประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ผู้แทนผู้สูงอายุในหมู่บ้าน ผู้แทนกรรมการชุมชน ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมทั้งกลุ่มต่างๆ และมีตัวแทนหรือเจ้าหน้าที่ของ อบต. ซึ่งอาจจะทำหน้าที่เป็นเลขานุการ
4. คณะกรรมการชมรมผู้สูงอายุจะทำหน้าที่ในการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของชมรม ช่วยรณรงค์หาทุน ช่วยให้การดำเนินงาน ดำเนินงาน ติดตามผลและให้ข้อเสนอแนะ
5. มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุประจำตำบลและประจำหมู่บ้านเป็นแผนรายปี เพื่อให้เป็นกรอบในการดำเนินงานและยื่นของบประมาณสนับสนุนจาก อบต.
6. การดำเนินงานจะมีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เป็นหลักในที่นี้คือ อบต. มาเป็นเจ้าหน้าที่ประจำและประสานงานจัดกิจกรรม โดยขออาสาสมัครในหมู่บ้านหมุนเวียนกันมาช่วย ซึ่งผู้สูงอายุอาจจะมาเป็นอาสาสมัครด้วย
7. กิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตที่จัดบริการประกอบด้วยกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7.1 กิจกรรมการศึกษานอกระบบประกอบด้วยกิจกรรมหลักๆ ต่อไปนี้

7.1.1 การศึกษานอกระบบขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดกิจกรรมต่อไปนี้คือ

- การสอนอ่าน-เขียนสำหรับผู้ไม่รู้หนังสือหรือลืมนักเรียน
- การศึกษานอกระบบเทียบเท่าระดับประถม มัธยมต้น และมัธยมปลาย

7.1.2 การฝึกอบรมอาชีพตามความต้องการของผู้สูงอายุ ได้แก่

- อาชีพเสริมทักษะแก่ท้องถิ่นและใช้วัสดุท้องถิ่น - อาหารที่เหมาะสมกับท้องถิ่น
- การทำยาสมุนไพร - ปุ๋ยธรรมชาติ - นวดแผนโบราณ
- ไร่นาสวนผสม เป็นต้น

7.1.3 การอบรมให้ความรู้ในเรื่องที่ผู้สูงอายุต้องการและเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุได้แก่

- เรื่องสุขภาพ - สถิติการสำหรับผู้สูงอายุ - การพักผ่อนที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
- ศาสนา เป็นต้น

7.2 กิจกรรมศึกษาตามอัธยาศัย กิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่ควรจัดแก่ผู้สูงอายุได้แก่กิจกรรมต่อไปนี้

7.2.1 จัดเผยแพร่ความรู้ในหัวข้อที่ผู้สูงอายุต้องการและหัวข้อที่จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุเป็นต้น การดูแลสุขภาพ สถิติการจากรัฐ การป้องกันโรค การพักผ่อน การออกกำลังกาย อาหารเพื่อสุขภาพ ฯลฯ โดยเผยแพร่ความรู้เหล่านี้ผ่านสื่อต่างๆ ที่ผู้สูงอายุชอบเรียงลำดับดังนี้คือ โทรทัศน์ วิทยุ หอกระจายข่าว สื่อบุคคล และหนังสือพิมพ์

7.2.2 จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ผู้สูงอายุและผู้เกี่ยวข้องเสนอให้มีในชุมชนจากการวิจัยนี้ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

กรรมการผู้สูงอายุในแต่ละตำบล/หมู่บ้านอาจจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ว่าแหล่งการเรียนรู้ประเภทใดที่จะเป็นไปได้มากที่สุดตามชุมชนของเขา

เมื่อจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ประเภทได้แล้ว กิจกรรมที่เสนอมาข้างต้นทั้งหมดทั้งกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ก็จะนำมาจัดในแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าว พร้อมทั้งมีแผนมีตารางการจัดกิจกรรมที่จะประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รู้และมาเข้าร่วมกิจกรรม

8. ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตประสบผลสำเร็จ ผลจากการวิจัยเสนอปัจจัยต่อไปนี้เป็น 1) การมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงและจัดงบประมาณสนับสนุน 2) มีกรรมการดูแลเรื่องผู้สูงอายุโดยตรง 3) มีแผนพัฒนาผู้สูงอายุในหมู่บ้าน 4) สร้างความเข้าใจให้เห็นความจำเป็นของการเรียนรู้ 5) มีฐานข้อมูลผู้สูงอายุในหมู่บ้าน 6) จัดกิจกรรมสม่ำเสมอและต่อเนื่อง 7) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมให้ผู้สูงอายุรู้อย่างทั่วถึงและรวดเร็ว 8) สร้างเครือข่ายกับชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่อื่นๆ

9. ในการจัดกิจกรรมต้องมีการติดตามผล ประชาสัมพันธ์ผลที่เกิดขึ้นและนำผลจากการติดตามประเมินมาพัฒนากิจกรรมผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง